

Lidská společnost je bytostně rozporná a její hodnoty existují v trvalém napětí, říká odborný manažer projektu CoRe Petr Kratochvíl

Filozofická fakulta UK se stala koordinátorem výzkumného projektu, který vede přední světový odborník na roli náboženství v globální politice, teorii mezinárodních vztahů, evropskou integraci a ruskou zahraniční politiku. Cílem výzkumného projektu je najít strategii, jak posílit mechanismy a procesy podporující odolnost společnosti vůči konfliktům a krizovým jevům. Reaguje tak na válečnou situaci na Ukrajině, současnou klimatickou, energetickou nebo migrační krizi.

Čím se projekt CoRe bude přesně zabývat?

Základní teze projektu není příliš složitá. Ocitli jsme se v situaci, kdy se krize, kdysi vnímaná jako mimořádná, krátkodobá výjimka z normálního řádu věcí, stává novou normou. Krizové jevy se řetězí, kupí a propojují a vzniká to, co někteří autoři nazývají polykrizí. Náš projekt se zabývá otázkou, jak na tuto bezprecedentní situaci reagovat. Společnosti jsou schopny mimořádné adaptace a náš projekt je nesen představou, že i naše společnost je takové adaptace schopna.

Pro zprávu k zahájení projektu jste řekl, že „konflikt je nutnou součástí fungování společnosti“ a právě zvyšování odolnosti vůči konfliktům je základem projektu CoRe. Proč si myslíte, že jsou lidské konflikty zásadní pro společnost, nebylo by lepší žít bez nich?

Vycházíme z přesvědčení, že lidská společnost je bytostně rozporná. Hodnoty, na nichž stojí, jako třeba rovnost a svoboda, existují v trvalém napětí. Různé skupiny také mají rozdílné, mnohdy protikladné zájmy a vycházejí z odlišných představ o tom, jak by měla společnost fungovat. Náš projekt chce ale ukázat, že konflikt sám o sobě nemusí vést ke kolapsu společnosti, ale naopak může být produktivní, vyjevovat opomíjené aspekty života, odhalovat nespravedlnost. Společnost musí současně umět s konfliktem také plodně zacházet. Proto je důležité se společenskou odolností zabývat, tedy právě její schopností se s konfliktem vyrovnávat a konstruktivně ho využívat ke svému dalšímu rozvoji.

Řekl byste, že je dnes otázka řešení konfliktů podstatnější než dříve? Nebo vnímáte, že je potřeba k aktuálním problémům přistupovat jinou optikou, než tomu bylo dříve?

Nejpodstatnější je pro nás změna optiky. Konflikty je třeba regulovat a transformovat je tak, aby neochromovaly společnost a neprojevovaly se násilnou formou. Ale současně je třeba přijmout, že konflikt různých skupin či politických preferencí zůstane trvalou součástí našich životů.

Existuje podle vás nějaká současná krize, která se svým rozsahem vymyká ostatním a bylo by tedy potřeba jí věnovat větší pozornost, ať už v rámci projektu, nebo i mimo něj?

Myslím, že takového stupně jednoznačně dosahuje globální změna klimatu, protože její dopady mohou být naprosto mimořádné a bezprecedentní. Právě proto se projekt zrovna této otázce bude detailně věnovat. Ale nejpodstatnější je, že budeme usilovat o holistický pohled na současnou situaci. Nejde o to analyticky od sebe jednotlivé krize či procesy oddělovat, ale naopak zohlednit, jak se tyto jevy vzájemně překrývají. Změna klimatu je například výrazně genderovaná, souvisí také s rostoucí socioekonomickou nerovností i s růstem politické nestability v oblastech, kde se změna klimatu projevuje nejvýrazněji.

Na co se můžeme v nejbližší době v rámci projektu CoRe těšit?

Takto velké projekty mají obvykle pomalejší rozjezd, ale o to zásadnější jsou jejich pozdější výstupy. Náš projekt je organizován primárně tematicky do výzkumných záměrů, které dávají tušit, kam se bude výzkum ubírat. Jde o analýzu

konfliktu v myšlení, konfliktu identit, konfliktu v komunikaci, sociálního konfliktu, mezinárodního konfliktu, konfliktu ve vztahu k manipulaci, ke vzdělávání a k technologiím.

Jaká je představa o podobě výstupů jednotlivých výzkumných záměrů?

Výstupů bude skutečně velké množství, i když naším primárním cílem je zaměřit se spíše na kvalitu než kvantitu. Publikováno bude například minimálně 250 odborných prací a chceme dosáhnout toho, že výrazná část bude publikována v prvním kvartilu nejkvalitnějších časopisů. Projekt bude mít ale i řadu aplikovaných výstupů, například interaktivní hry, výstavy, workshopy, digitální modely a školicí programy. Kromě toho projekt posílí internacionalizaci zapojených institucí, plánují se desítky stáží a mobilit a spolupráce se zahraničními institucemi se posílí i dalšími způsoby.

Prof. Mgr. Ing. Petr Kratochvíl, Ph.D., vystudoval teologii křesťanských tradic na Ekumenickém institutu Evangelické teologické fakulty UK, mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních věd UK a mezinárodní politické vztahy na Vysoké škole ekonomické v Praze. V roce 2011 byl jmenován docentem a v roce 2016 profesorem. Má rozsáhlé zkušenosti ve vedoucích pozicích akademických institucí, kdy byl ředitelem *Ústavu mezinárodních vztahů v Praze* a také předsedal *Akademické radě Diplomatické akademie MZV ČR*. Je členem Řídícího výboru Trans-European Policy Studies Association, Akademického direktoria německého Institutu pro evropskou politiku a pravidelně spolupracuje s předními světovými univerzitami Sciences Po, Cambridge, Oxford, La Sapienza a dalšími.

Výzkumný projekt CoRe je zkratkou názvu *Za hranice*

bezpečnosti: role konfliktu v posilování odolnosti / Beyond Security: Role of Conflict in Resilience-Building. Konsorcium spolupracujících institucí tvoří Univerzita Karlova (Filozofická fakulta, Fakulta sociálních věd, Právnická fakulta, Husitská teologická fakulta, Evangelická teologická fakulta), Filosofický a Sociologický ústav Akademie věd ČR, Masarykova univerzita (Filozofická a Právnická fakulta) a Univerzita Pardubice (Filozofická fakulta). Cílem projektu, do kterého se zapojí přes 200 vědců a vědkyň, je systematický rozvoj budování odolnosti společnosti vůči současným bezpečnostním hrozbám i budoucím výzvám.

Projekt je financovaný z výzvy Špičkový výzkum v Operačním programu Jan Amos Komenský, která má podpořit excelentní výzkumné projekty, jejichž cílem je přinést společnosti v praxi uplatnitelné výsledky.

Název a registrační číslo projektu: „Za hranice bezpečnosti: role konfliktu v posilování odolnosti“, Reg. č. CZ.02.01.01/00/22_008/0004595.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Foto: Martin Hundák, FF UK

Michal Otáhal